

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deložniki tiskovnega drnštva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Z mesecem oktobrom začne „Slov. Gospodar“ tretje polletje; prosimo torej p. n. naročnike, ki so samo za tri četrt leta bili naročnine poslali, naj ponovijo naročilo o pravem času, da ne pride nered v pripošiljanje.

Tudi novi naročniki se sprejemajo. Do konca leta znaša še naročnina 80 kr.

Naročnina, nova in zaostala, naj se nam pošlje po poštnih nakaznicah.

Upravništvo.

Slov. Gospodar pa borba za narodne pravice štajerskih Slovencev.

Slovincem štajerskim se v narodnem oziru veliko huje godi, kakor pod Giskro in Auerspergom ministrom. Nič ne dobimo, česar smo se nadejali. Narodni nam nasprotniki pa smejo huje divjati, kakor kedaj poprej. Vse se vali proti nam, da nas narodno zaduši. Še celo iz Prajzovskega dohaja denar borbi zoper slovenstvo v pomoč. Na tisoče goldinarjev zajemajo nemčurski in nemškutarski listi iz žepov zbeganim liberalcem, da napadajo narodne, zapehjujejo nezavedne Slovence. Povsod podpirajo jih novošegni janičarji, slovenski odpadniki, narodni Judeži, sebični in zaslepljeni nemškutarji.

Zadnji čas zaletavajo se tudi v Slov. Gospodarja. Ta list jim je trn v peti. Do sedaj so mu uže skazili Gospodarstveno prilogo. Z novim letom mu jo vzamejo celó. Toda Gospodar dobi drugo, novo. Hoteli so mu vzeti glavnega urednika. Ni šlo. Skušali so ga z zasramovanjem splahiti in odpraviti. Ni pomagalo. Mislili so Gospodarju z nemškutarskim „lisjakom“ po brati kmetskih naročnikov. Toda zadnji Gospodar bil je tiskan v 2150 iztisih. Sedaj sklenejo, tožiti ga. Trikrat hlastnejo po njem, pa še le četrtočas ga morejo ugrizti. Spravili so ga v 17 letih prvič pred porotno sodnijo v Celji.

Dne 6. oktobra t. l. bila je obravnava. Sodišču predsednik je bil znani Heinricher, vo-tanta g. Stubeč in Toplak. Porotniki izžrebani

pa so bili iz Maribora: Alojs Kvandest, Franc Kvandest, Anton Preck (krznar), iz Ptuja: Richard Mahalka, Luschar in Mat. Kucharitsch, iz Brežic Jan. Jugg. iz Rogaca notar Filaferro, dalje Druschovetz iz Senarske, Nowack iz Bohove, Skacedovnigg iz Mute, in Lobenwein iz Narapelj.

Tožil je pa znani celjski Glantschnigg v imenu „Verbajnskega“ Lešnika, ki je sedaj kot koncipient pri notarji Rudelnu v Mahrenbergu, to pa zato, ker je v Gospodarji letos v 10. številki v dopisu „iz Mahrenberške okolice“ bil kot dopisnik (Lešnik) „Kmetškemu prijatlu“ oštet ter „izgnani študent“ imenovan in da je „zlorabil“ podpis kmeta Tomažiča (Melonika) v spodnji Vižingi. Zatoženi odgovorni urednik, g. Anton Brože, je se zagovarjal rekoč, da on rokopisa ni dobil v roke, ga niti videl ni, da ga ni on stavil pa tudi korigiral ne. To so tudi priče potrdile. Glavni urednik je izpovedal, da je on rokopis dobil in v tiskarno poslal, stavec g. Ferk je pričal, da je on rokopis prejel in stavcu Močniku dal, in mašinski mojster g. Sakošek je potrdil, da g. Brože takrat niti utegnil ni rokopisov brati in stavljenih korigirati, ker je kot faktor v tiskarni zaradi smrti g. Leona imel preveč dela. G. Brože je pozneje prvič bral dopis, ko se je uže tožiti začelo.

Kmet Franc Tomažič je izpovedal, da mu ni bilo po volji, kar je o notarji in sosedu Rudelnu bral v Gospodarji, in zato Lešniku naročil, naj ob novem leti piše uredniku svarilno pismo. V to svrhu je podpisal svoje ime na kos belega papirja. Lešnik je pa kmetu „preojsto“ bil pisal in zlasti konec: „poboljšajte se“ temu ni bil prav. To je kmet č. g. dekanu sam pravil. Ob enem je še izpovedal, da preklicati ni hotel, ker „to ni res, kar je o Rudelnu bral“. (V Gospodarji bilo je poročano, da je Rudel zidan križ podrl in za svinjsko kuhinjo porabiti dal, in da se je njegov sin ustrelil, kar je vendar le res).

Na to pride na vrsto preklic č. g. župnika v Remšniku in se prebere. Lešnik je namreč s pomočjo sodnije izvedel, da je župnik pisal „iz Mahrenberške okolice“ in ga tožil. Ta pa je baje 230 fl. plačal, preklic podpisal in je bil tožbe rešen.

Sedaj segneta obadva advokata v obravnavo. Dr. Glantschnigg udriha silno po Gospodarji, časih tako surovo, da smo nehote mislili, to mora glavni urednik „celjske vahterce“ biti. Najbolj srdi se zavoljo Gospodarjevih „nemškutarjev“ in „nemčurjev“.

G. dr. Josip Serbec mu je mirno pa jako izvrstno odgovarjal. Če je Gospodar v 17. letih sedaj prvokrat pred porotno sodnijo, kaže uže to, da ni takšen, kakor ga dr. Glantschnigg opisuje. Na dalje povdarja da je „izgnani študent“ žaljiv le, če se krivo in žaljivo na nemško-tolmači: „ausgejagter Student, wie man einen Hund hinausjagt“. To pa je krivo, kajti Slovencem je „izgnani študent“ vsak, kateri je zaradi slabega učenja bil študiranje moral na klin obesiti. Izgani študent je „ausgetriebener Student, ker ga je postava izgnala, ne pa „izpodeni“ študent, kar znači, da ni zaradi slabega napredovanja, ampak zavoljo kake ničvrednosti bil izpoden.

Izvrstno dokazal je naposled, da je g. župnikov dopis v Gospodarji bistveno resničen, preklic pa neresničen. Kajti župnikov dopis bil je obrnen proti „Kmetskemu prijatelju“, ki je objavil Tomažič-Melonikovo pismo do gospodarjega urednika in ki je bilo prav žaljivo.

Da pa je Lešnik sploh žaljivo pisal, to še Tomažiču ni bilo prav. Dalje: pismo Tomažičevo bilo je privatno pismo in po odpošiljativ lastnina gospodarjevega urednika, do katere brez dovoljenja nihče nima pravice. Vkljub temu je Lešnik žaljivo pismo še prepisal in poslal v Celje „Kmetskemu prijatelju ter ga objavil, do česar pa ni imel nobene pravice, nobenega naročila. In tako mu je č. g. župnik po pravici očital, da jo „zlorabil“ Tomažič-Melonikovo ime in podpis. Da pa je župnik pozneje vse preklical, storil je to iz strahu, misleč, da bo on vkljub resnici z Gospodarjem vred v Celji vsakako obsojen, 1/2 leta zapret in mogoče, da še faro zgubi.

Tako je g. dr. Serbec reč razjaznoval in naposled porotnikom na srce polagal, naj g. Brožeta popolnem nekrivega spoznajo.

Potem je še Heinricher govoril in s pomočjo rečnikov ali besednjakov razkazival žaljivi pomen „izgnanega študenta“ itd. Na to odidejo porotniki v posebno hišo, pa uže za nekterimi minutami po načelniku Al. Kvandestu naznanijo, da je g. Brože kriv. Vsled tega bil je tako obsojen, kakor bi bil res on vse bral in korigiral pred tiskom. Odmerili so 1 mesec

zapora, 100 fl. zgube pri kauciji in poplačanje vseh stroškov.

Zoper to naznanita on pa g. dr. Serbec, da zahtevata prepis razsodbe z razlogi vred pa tudi Heinricherjeve „Rechtsbelehrung“ do porotnikov, ter da vložita ničevno pritožbo.

Celjskih nemškutarjev in nemčurjev je prišlo precej v dvorano poslušat pa so bili nekoliko poparjeni in tihi. Le nekateri glavači so sopihali, nosove vihali ter ob konci malo zarožljali. Večina se je obnašala nepričakovano dobro!

Gospodarske stvari.

Raki.

Voda, v kateri se hočejo raki rediti, mora najmanj 0,8—1 meter globoka. kolikor mogoče čista in celo v močvirnatih krajih po vednem pritoku in odtoku ponavljana biti. Najboljše ljuknje za rakovlja stanovanja so tiste, ktere se v precej strme pobrežja ob straneh potoka ali reke v vezano pa nekaj apnovito zemljo narejajo. Kjer se zemlja lahko drobi in vkup leti, tam se morajo potoku ob straneh stene iz kamenja narediti, v katerih se pozneje raki vdomačijo.

Da se ob straneh protje in hraščevje in sploh šumenje potika in polaga, to ne kaže in je odsvetovati slasti v počasno tekočih in močvirnatih vodah. Lesovje začne lahko gnjiti in vodo še bolj spridi, kakor je močvirnata voda že sama na sebi.

Zelo zanimiva je opazovana resnica, da s paše se povračujoči rak, če najde v svojem stanovanji že drugega vsilnika, tega ne preganja. Plava memo ljukuje, svoje do sedajne domačije parkrat sem ter tje in ko se je prepričal, da ima novega posestnika, odplava mirno dalje in si poišče drugo prazno ljuknjo ali pa si skoplje novo.

Kdor še hoče v vodi, ki je za rakovljo rejo odločena, kaj drugega n. pr. ribe rediti, temu je svetovati, da naj samo karpe vsadi ali druge tem podobne sorte, ki ne pripadajo ribam roparicam. Kajti roparic ne sme biti v rakovlji vodi posebno pa nikakor ne jegulj, ki so najhujše sovražnice rakom. Brž za jeguljo pride pa povodna podgana (Arvicola amphibus). Te dve sovražnici ste rakom še bolj nevarni in škodljivi od toliko bojane vidre. Povodne podgane in špičmiši gospodarijo dosti hujše med raki od čaplje, race in žabe, ki le mlajše rake zasledujejo in lovijo.

Pri povodnjih podganah so opazili, da, če se prikrade jedenkrat jedna posamezna v rakovljo vodo, drugo noč že večo družbo svojih tovaršic pripelje tje in da potem hudo mesarijo med raki.